

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ระบบการศึกษาในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (Lao People's Democratic Republic) ได้ปฏิบัติตามกระบวนการกระจายอำนาจลงสู่ท้องถิ่น เพื่อให้ท้องถิ่นและชุมชนเข้าร่วม และช่วยขับเคลื่อนบรรลุเป้าหมายการศึกษาแห่งชาติ การเข้าถึงการศึกษา และการเรียนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน รับประกันคุณภาพทางด้านผลการเรียน โดยปฏิบัติตามกลไกการกระจายอำนาจให้ท้องถิ่น กระทรวงศึกษาธิการและกีฬา สร้างนโยบาย และให้การชี้นำรวม แผนกศึกษาธิการและกีฬาแขวง (จังหวัด) เป็นผู้รับผิดชอบในการพัฒนาการศึกษา ตามภาวะบทบาทที่ได้รับมอบหมาย และห้องการศึกษาธิการและกีฬาเมืองรับผิดชอบของการบริการการศึกษาก่อนวัยเรียน ประถมศึกษา และมัธยมศึกษาตอนต้น รวมทั้งการให้ความช่วยเหลือทางวิชาการ เพื่อขยายการแบ่งระดับชั้นในการคุ้มครอง ตามคำรัสของรัฐมนตรียปี 2008 ว่าด้วยการแต่งตั้งคณะกรรมการศึกษา ระดับหมู่บ้าน และ คณะพัฒนาการศึกษาระดับแขวง (จังหวัด) ภายใต้การชี้นำของแผนกศึกษาธิการและกีฬา และกระทรวงศึกษาธิการและกีฬา กระทรวงภายใน (Ministry of Home Affair) รับผิดชอบผ่านสำนักการปกครองเมือง ในการแต่งตั้ง และการดำเนินงานของคณะพัฒนาการศึกษาระดับหมู่บ้าน และ คณะพัฒนาการศึกษาระดับเมือง (Village Education Development Committee Report, MOES, 2015)

คณะพัฒนาการศึกษาระดับหมู่บ้าน ประกอบด้วย 7 ท่าน เช่น นายบ้าน หรือผู้ใหญ่บ้าน (เป็นประธาน) ตัวแทนจากสหพันธ์แม่บ้าน ชาวหนุ่ม ครู และผู้อำนวยการโรงเรียน คณะพัฒนาการศึกษาระดับหมู่บ้าน เป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่ในการพัฒนาการศึกษาของเด็กทุกคนภายในหมู่บ้าน (ตามเกณฑ์อายุ) โครงสร้าง ของคณะพัฒนาการศึกษาระดับหมู่บ้าน นี้ประกอบด้วย หัวหน้าสมาคมพ่อแม่ผู้ปกครอง (Parent's Association) ที่สร้างมาก่อนหน้าแล้ว แต่เพิ่มอำนาจให้ชุมชนในการบริหาร และพัฒนาการศึกษามากขึ้นกว่าเดิม บทบาทของคณะพัฒนาการศึกษาระดับหมู่บ้าน นี้ที่ได้กำหนดในข้อตกลง และได้รับการเผยแพร่ต่อในคู่มือ คณะพัฒนาการศึกษาระดับหมู่บ้าน ในปี 2013)

คือ การส่งเสริมการเข้าเรียน และเรียนจบชั้น พร้อมยังให้การช่วยเหลือในการบริหารโรงเรียน ติดต่อกับประสานงานกับชุมชน และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน (Handbook on Village Education Development Committees, 2013)

คู่ร่วมพัฒนา (Development Partners: UNICEF, JICA, AUSAID, USAID, INGOs) ได้ทำงานร่วมกันในการให้การช่วยเหลือ เพื่อพัฒนาความสามารถของคณะพัฒนาการศึกษาในระดับหมู่บ้าน พร้อมริเริ่มกระตุ้นให้เกิดการปฏิบัติแผนพัฒนาโรงเรียนงบประมาณบริหารโรงเรียน และการบริหารโรงเรียนโดยโรงเรียนเป็นหลัก (School-Based management) มีสมาชิก จำนวน 1200 คนจาก 56 เมืองที่ยากจน ได้รับการอบรมตลอดระยะเวลา 4 ปี ภายใต้ทุนสนับสนุนของ FTI-1 หลังจากปี 2015 เป็นงบประมาณของ GPE-2 ซึ่งจะทำให้ทุกโรงเรียนก้าวไปถึงระดับที่สามารถปฏิบัติหน้าที่ให้มีประสิทธิภาพขั้นพื้นฐานในการนำใช้งบประมาณบริหารโรงเรียน โดยผ่านการออกแบบ และดำเนินงานแผนพัฒนาโรงเรียน โครงการส่งเสริมชุมชนเพื่อพัฒนาการศึกษาของ JICA และบรรดาตัวแทน/แผนงานได้มีส่วนร่วมในช่วยเหลือรัฐบาล ขยายโครงการ การบริหารโรงเรียนโดยโรงเรียนเป็นหลัก และการอบรม คณะพัฒนาการศึกษาระดับหมู่บ้าน ตัวอย่างเช่น องค์การแพลนอินเตอร์เนชั่นแนลได้อบรม คณะพัฒนาการศึกษาระดับหมู่บ้านมากกว่า 145 หมู่บ้าน อบรมอำนาจการปกครองระดับหมู่บ้านจำนวน 878 บ้าน ใน 3 เมืองของแขวงบ่อแก้ว ในช่วงปี 2009 และ 2013 เฉพาะที่เมืองไซบัวทอง แขวงคำม่วน โครงการพัฒนาเขตพื้นที่เมืองไซบัวทอง ขององค์การสุพะนิมิตแห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (Xaybouathong Area Development Program, World Vision Lao PDR) ได้อบรมสมาชิก คณะพัฒนาการศึกษาระดับหมู่บ้าน มากกว่า 25 หมู่บ้าน ในช่วงปี 2012-2016 โครงการ Right to Learn ภายใต้โครงการ CRS ประจำ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ได้ฝึกอบรมให้ คณะพัฒนาการศึกษา ระดับหมู่บ้าน มากกว่า 40 หมู่บ้าน ของเมืองไซบัวทอง ในช่วงปี 2013-2015 เกี่ยวกับการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการโดยชุมชน (CBR) (Final Evaluation Report | August 2015) แผนงานรับประกันคุณภาพและขยายโอกาสการเข้าถึงการศึกษาขั้นพื้นฐาน (BEQUAL) เป็นงบประมาณช่วยเหลือของรัฐบาลออสเตรเลีย ที่จะยังสนับสนุนช่วยเหลือพัฒนาโครงการบริหารโรงเรียนโดยโรงเรียนเป็นหลัก ในโรงเรียน 1,000 แห่ง ของ 65 เมืองที่ยากจน

ในการประเมินกลางสมัยของแผนพัฒนาการศึกษาในปี 2013 ได้รายงานว่า คณะพัฒนาการศึกษาในระดับหมู่บ้าน และ คณะพัฒนาการศึกษาในระดับเมือง ยังไม่ได้รับทุนสนับสนุนเพียงพอในการปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ จากบทรายงานของการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ชี้ให้เห็นว่าประสิทธิภาพของ คณะพัฒนาการศึกษาในระดับหมู่บ้าน พบว่าขึ้นอยู่กับหลายปัจจัยรวมทั้งความสามารถ และระดับการศึกษาของสมาชิก นอกจากนี้ยังมีด้านภูมิศาสตร์และวัฒนธรรมของหมู่บ้านยังมีส่วนเกี่ยวข้องทำให้ การปฏิบัติหน้าที่ของ คณะพัฒนาการศึกษาในระดับหมู่บ้าน มีประสิทธิภาพต่ำ นอกจากนี้แล้วการวิจัยยังชี้ให้เห็นว่าการสร้างความเข้มแข็งให้ คณะพัฒนาการศึกษาในระดับหมู่บ้าน ในการปลูกจิตสำนึกเกี่ยวกับความสำคัญของการศึกษาของเด็กผู้หญิง และการให้ความช่วยเหลือโรงเรียน และครูมีท่าทีเพิ่มขึ้น ยังมีความท้าทายที่เห็นได้อย่างต่อเนื่อง และชัดเจนเกี่ยวกับการรับประกันการเข้าร่วมอย่างเป็นปกติ และมีความหมายของชุมชน โดยเฉพาะคือสมาชิกของชุมชนที่ด้อยโอกาส บทรายงานการประเมินกลางสมัย แผนพัฒนาแขนงการศึกษาได้ให้คำแนะนำในการสร้างขีดความสามารถให้แก่ คณะพัฒนาการศึกษาในระดับหมู่บ้าน และ คณะพัฒนาการศึกษาในระดับเมือง และให้ความช่วยเหลือกระบวนการนี้ ซึ่งเป็นผลดีที่เห็นได้ว่าการอบรมเพิ่มเติมให้ คณะพัฒนาการศึกษาในระดับหมู่บ้าน ทำให้การมีส่วนร่วมและการส่งเสริมชุมชนในการพัฒนาการศึกษาเพิ่มขึ้น ภายหลังจากการพัฒนากลางสมัย แผนพัฒนาแขนงศึกษาแล้ว ยังมีการทบทวนกฎหมาย ว่าด้วยการศึกษาอีก ในปัจจุบันนี้ยังได้ศึกษาแนวทางที่จะทำให้อีกกฎหมายดังกล่าวควบคุมการปฏิบัติหน้าที่ของ คณะพัฒนาการศึกษาในระดับหมู่บ้าน เป็นหน่วยงานที่ไม่สังกัดในแขนงศึกษา (MOES ESDP Joint Sector Review Mission, April 2014)

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะพัฒนารูปแบบ การดำเนินงานที่มีประสิทธิผลของคณะพัฒนาการศึกษาในระดับหมู่บ้าน สังกัดห้อง การศึกษาธิการและกีฬา เมืองไซบัวทอง แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตย ประชาชนลาว ซึ่งผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา และห้อง การศึกษาธิการ และกีฬาเมืองไซบัวทอง ในการทำให้เกิดประสิทธิผลในการบริหารด้าน วิชาการ การสร้างขีดความสามารถให้ คณะพัฒนาการศึกษาในระดับหมู่บ้าน และยังเป็น การสนองข้อมูลปรับปรุงโครงการต่างๆ ให้คู่ร่วมพัฒนาที่ให้การสนับสนุนอีกด้วย การให้ความสำคัญต่อผลงานของ คณะพัฒนาการศึกษาในระดับหมู่บ้านจะเป็นการสร้าง

ความเข้มแข็งในภาคปฏิบัติรวมทั้งการสร้างขีดความสามารถ การอบรม การช่วยเหลือ และติดตาม ซึ่งเป็นไปตามระบบของการกระจายอำนาจให้ท้องถิ่น ที่มีความสำคัญ ในการสนับสนุนที่จะก้าวไปถึงการบรรลุเป้าหมายการประกันคุณภาพชั้นประถมศึกษา ตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการละกีฬา

คำถามการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดคำถามการวิจัย ไว้ดังนี้

1. รูปแบบการดำเนินงานที่มีประสิทธิผลของคณะพัฒนาการศึกษาระดับหมู่บ้าน สังกัดห้องการศึกษาธิการและกีฬาเมืองไซบัวทอง แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มีลักษณะอย่างไร
2. รูปแบบการดำเนินงานที่มีประสิทธิผลของคณะพัฒนาการศึกษา ระดับหมู่บ้าน สังกัดห้องการศึกษาธิการและกีฬาเมืองไซบัวทอง แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมหรือไม่

ความมุ่งหมายการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดความมุ่งหมายของการวิจัย ดังนี้

1. เพื่อพัฒนารูปแบบการพัฒนาการดำเนินงานที่มีประสิทธิผลของ คณะพัฒนาการศึกษาระดับหมู่บ้าน สังกัดห้องการศึกษาธิการและกีฬา เมืองไซบัวทอง แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
2. เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการดำเนินงานที่มีประสิทธิผล ของคณะพัฒนาการศึกษาระดับหมู่บ้าน สังกัดห้องการศึกษาธิการและกีฬา เมืองไซบัวทอง แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

ความสำคัญของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้จะก่อให้เกิดประโยชน์ ดังนี้

1. ผู้บริหารสถานศึกษา และห้องการศึกษาธิการและกีฬาเมืองไซบัวทอง แขวงคำม่วน สามารถนำรูปแบบที่พัฒนาขึ้นไปเป็นพื้นฐานในการบริหารด้านวิชาการ สร้างขีดความสามารถให้ คณะพัฒนาการศึกษาระดับหมู่บ้าน และยังเป็น การสนองข้อมูล ปรับปรุงโครงการต่างๆ ให้คู่ร่วมพัฒนาที่ให้การสนับสนุนอีกด้วย

2. ได้รูปแบบการดำเนินงานที่มีประสิทธิผลของคณะพัฒนาการศึกษา ระดับหมู่บ้าน สังกัดห้องการศึกษาธิการและกีฬา เมืองไซบัวทอง แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตของการวิจัยเรื่องการพัฒนา รูปแบบการดำเนินงานที่มีประสิทธิผลของ คณะพัฒนาการศึกษา ระดับหมู่บ้าน สังกัดห้องการศึกษาธิการและกีฬา เมืองไซบัวทอง แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว กำหนดขอบเขตการวิจัย ไว้ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ในการพัฒนารูปแบบผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยออกเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การพัฒนารูปแบบการดำเนินงานที่มีประสิทธิผลของ คณะพัฒนาการศึกษา ระดับหมู่บ้าน สังกัดห้องการศึกษาธิการและกีฬา เมืองไซบัวทอง แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และ เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและนำมาร่างรูปแบบการดำเนินงานที่มีประสิทธิผลของ คณะพัฒนาการศึกษา ระดับหมู่บ้าน จากนั้นนำรูปแบบไปให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณา กลุ่มเป้าหมาย คือผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ซึ่งเลือกแบบเจาะจง

ระยะที่ 2 การตรวจสอบรูปแบบการดำเนินงานที่มีประสิทธิผล ของคณะ พัฒนาการศึกษา ระดับหมู่บ้าน สังกัดห้องการศึกษาธิการ และกีฬา เมืองไซบัวทอง แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ผู้วิจัยนำรูปแบบที่ได้จากการศึกษา ในระยะที่ 1 มาตรวจสอบ โดยการสอบถามแนวคิดเห็นจากกลุ่มเป้าหมายทั้งหมด จำนวน 115 คน กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ คณะพัฒนาการศึกษา ระดับหมู่บ้าน ซึ่งประกอบด้วย ผู้ใหญ่บ้าน หรือนายบ้าน ประธานแนวร่วมบ้าน ผู้อำนวยการโรงเรียนประถม ตัวแทนจากสหพันธ์แม่บ้าน สมาคมพ่อแม่ นักเรียน ชาวหมู่บ้าน และครูผู้สอน สังกัดห้องการศึกษาธิการ และกีฬา เมืองไซบัวทอง แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ปีการศึกษา 2017 กำหนดขนาดของ กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 46 โดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) ได้กลุ่มตัวอย่าง 38 คณะ จำนวน 115 คน แยกเป็นผู้ใหญ่บ้าน หรือนายบ้าน จำนวน 38 คน ผู้อำนวยการโรงเรียนประถม จำนวน 9 คน ประธานแนวร่วมบ้าน จำนวน 9 คน

ตัวแทนจากสหพันธ์แม่บ้าน จำนวน 17 คน สมาคมพ่อแม่ผู้สอน จำนวน 8 คน
 ชาวหมู่บ้าน จำนวน 16 คน และครูผู้สอน จำนวน 18 คน

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

เพื่อให้การวิจัยครั้งนี้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยโดยมุ่งศึกษา ดังนี้

2.1 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานที่มีประสิทธิผล ประกอบด้วย

2.1.1 ด้านผู้บริหาร/ภาวะผู้นำ

2.1.2 ด้านบุคลากรและการพัฒนาบุคลากร

2.1.3 ด้านสภาพทั่วไป/สภาพแวดล้อม

2.1.4 ด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน

2.2 ขอบข่ายการดำเนินงานของ คณะพัฒนาการศึกษาระดับหมู่บ้าน

ประกอบด้วย

2.2.1 การบริหารจัดการกองทุนการพัฒนาการศึกษาระดับหมู่บ้าน

2.2.2 การรับประกันคุณภาพ การเรียน-การสอน

2.2.3 การเลือกวิธีการและกลยุทธ์ในการแก้ปัญหา

2.2.4 การบริหารจัดการความเสี่ยง และการทำงานเป็นทีม

2.2.5 ตรงรณรงค์ให้ชุมชนในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษา

2.2.6 การวางแผนพัฒนาการศึกษา

2.3 กระบวนการดำเนินงานของ คณะพัฒนาการศึกษาระดับหมู่บ้าน

ประกอบด้วย

2.3.1 การแต่งตั้ง และการมีส่วนร่วมของ คณะพัฒนาการศึกษา

ระดับหมู่บ้าน

2.3.2 การกำหนดหน้าที่และบทบาท

2.3.3 การสร้างขีดความสามารถให้กับ คณะพัฒนาการศึกษา

ระดับหมู่บ้าน

2.3.4 วิธีการเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงาน

2.4 ประสิทธิภาพการดำเนินงานของคณะพัฒนาการศึกษาระดับหมู่บ้าน

ได้ศึกษาเกณฑ์ชี้วัดด้านต่างๆ ดังต่อไปนี้

2.4.1 ความพึงพอใจในการดำเนินงาน

2.4.2 ความโปร่งใสในการดำเนินงาน

2.4.3 การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้

2.4.4 คุณภาพของผู้เรียน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการวิจัยเรื่องการพัฒนาารูปแบบการดำเนินงานที่มีประสิทธิผลของคณะพัฒนาการศึกษากระดับหมู่บ้าน สังกัดห้องการศึกษาธิการและกีฬาเมืองไซบัวทอง แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ประกอบด้วย

1. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานของ คณะพัฒนาการศึกษากระดับหมู่บ้าน ผู้วิจัยได้ศึกษาหลักการ แนวคิดทฤษฎีระบบ องค์กร การจัดการ สารของกฎหมาย และ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องของ ทวีวรรณ อินดา (2552); อาทิตยา ศุภนะสิงห์ (2552); ธวัชชัย ตั้งอุทัยเรือง (2557) วิสัยวรรณ ปุริรัตน์ (2558) นายประกอบ ต้นมูล (2558) เอกสาร การวิจัยที่เกี่ยวข้อง iNGOs CRS KAP Report (2017) ที่ดำเนินโครงการพัฒนา การศึกษา แล้วนำมาสังเคราะห์สรุปผลได้ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกอบด้วย 4 ตัวแปร คือ

1.1 ด้านผู้บริหาร/ภาวะผู้นำ

1.2 การพัฒนาบุคลากร

1.3 ด้านสภาพทั่วไป/สภาพแวดล้อม

1.4 ด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน

2. ขอบข่ายการดำเนินงานของ คณะพัฒนาการศึกษากระดับหมู่บ้าน มี 6 ด้าน สังเคราะห์จากแนวคิดของ ทวีวรรณ อินดา (2552); อาทิตยา ศุภนะสิงห์ (2552); ธวัชชัย ตั้งอุทัยเรือง (2557); นายประกอบ ต้นมูล (2558) เอกสารการแต่งตั้ง คณะพัฒนาการศึกษากระดับหมู่บ้าน ปี 2008 เอกสารคู่มือ ของคณะพัฒนา คณะพัฒนา การศึกษาระดับหมู่บ้าน ปี 2013 แผนพัฒนาการศึกษา กฎหมายการศึกษาฉบับปรับปรุง และ เอกสาร การวิจัยที่เกี่ยวข้องจาก iNGOs CRS KAP Report (2017) World Bank, MOES/JICA/CIED Community Initiative For Education Development Project Phase 2 (CIED-II)-Outline WB/GPE: Draft training strategy for GPE, April 2014 ประกอบด้วย

2.1 การบริหารจัดการกองทุนการพัฒนาการศึกษากระดับหมู่บ้าน

2.2 การรับประกันคุณภาพการเรียน-การสอน

- 2.3 การเลือกวิธีการและกลยุทธ์ในการแก้ปัญหา
- 2.4 การบริหารจัดการความเสี่ยง และการทำงานเป็นทีม
- 2.5 การรณรงค์ให้ชุมชนในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษา
- 2.6 การวางแผนพัฒนาการศึกษา

3. กระบวนการดำเนินงานของ คณะพัฒนาการศึกษาระดับหมู่บ้าน มี 4 ด้าน ได้ศึกษาหลักการ เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องของคู่มือ ของคณะพัฒนาพัฒนา การศึกษาระดับหมู่บ้าน ปี 2013 EQS Handbook (2013) MoES VEDC Report (2015)

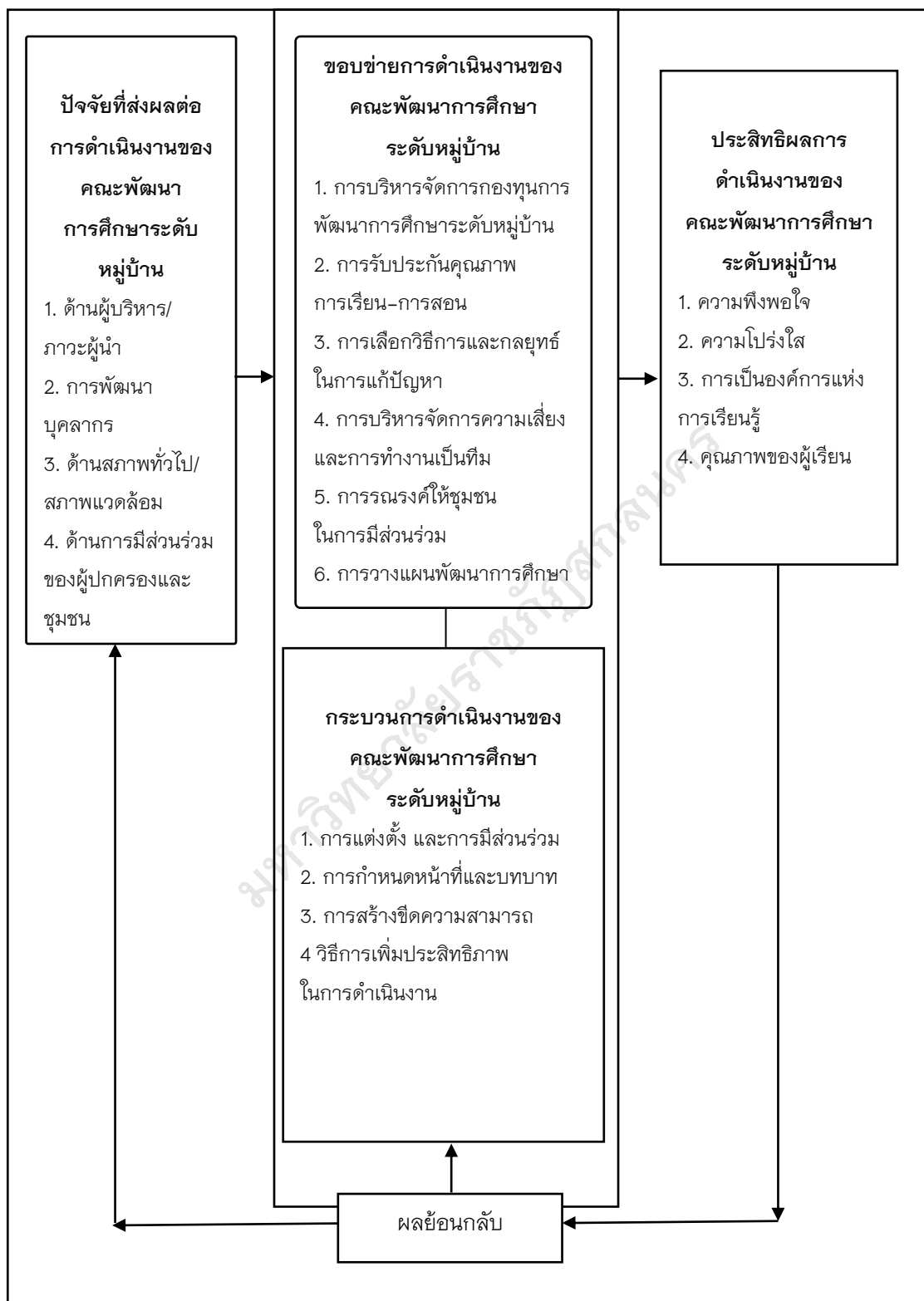
กฎหมายการศึกษาฉบับปรับปรุง วิสัยวรรณ ปุทธิรัตน์ (2558) ประกอบด้วย

- 3.1 การแต่งตั้ง และการมีส่วนร่วมของ คณะพัฒนาการศึกษา ระดับหมู่บ้าน
- 3.2 การกำหนดหน้าที่และบทบาท
- 3.3 การสร้างขีดความสามารถให้กับคณะพัฒนาการศึกษาระดับหมู่บ้าน
- 3.4 วิธีการเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงาน

4. ประสิทธิภาพการดำเนินงานของ คณะพัฒนาการศึกษาระดับหมู่บ้าน คณะพัฒนาการศึกษาระดับเมืองและระดับหมู่บ้าน ซึ่งประกอบด้วย เอกสารการแต่งตั้ง คณะพัฒนาการศึกษาระดับหมู่บ้าน ปี 2008 เอกสารคู่มือ ของคณะพัฒนาพัฒนา การศึกษาระดับหมู่บ้าน ปี 2013 แผนพัฒนาการศึกษา กฎหมายการศึกษาฉบับปรับปรุง และ เอกสาร การวิจัยที่เกี่ยวข้องจาก KAP Report of CRS (2017) iNGOs (CRS, WWL, SCI, Plan Int, JICA) และ World Bank, UNICEF ที่ดำเนินโครงการพัฒนาการศึกษา สำหรับองค์ประกอบการทำงานที่มีประสิทธิภาพ ได้ศึกษาแนวคิดและงานวิจัยของ R.R Edmonds, "Effective Schools for the Urban Poor," Education Leadership (1979), P. Sammonds, J. Hillman, and P. Mortimore, "Key effective schools a review of school effectiveness research, McCafferty, Stephen P, (1994); อาทิตยา ศกุนะสิงห์ (2552) ทวีวรรณ อินดา (2552); นายประกอบ ต้นมูล (2558) ประกอบด้วย

- 4.1 ความพึงพอใจในการดำเนินงาน
- 4.2 ความโปร่งใสในการดำเนินงาน
- 4.3 ด้านการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้
- 4.4 คุณภาพของผู้เรียน

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

การนิยามศัพท์เฉพาะสำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดความหมายของ คำสำคัญ (Keywords) เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกัน ดังนี้

1. คณะพัฒนาการศึกษาระดับหมู่บ้าน หมายถึง หน่วยงานหนึ่งของหมู่บ้าน ที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการพัฒนาการศึกษาภายในหมู่บ้าน

1.1 ประธานของคณะพัฒนาการศึกษาระดับหมู่บ้าน หมายถึง นายบ้าน หรือ ผู้ใหญ่บ้าน ที่ได้รับการแต่งตั้งจากเจ้าเมือง หรือนายอำเภอ

1.2 รองประธาน คณะพัฒนาการศึกษาระดับหมู่บ้าน หมายถึง ประธานแนวร่วมบ้าน ที่ได้รับการแต่งตั้งจากเจ้าเมือง หรือนายอำเภอ

1.3 เลขาคณะพัฒนาการศึกษาระดับหมู่บ้าน หมายถึง ผู้อำนวยการ โรงเรียน ที่ได้รับการแต่งตั้งจากเจ้าเมือง หรือนายอำเภอ

1.4 สมาชิกคณะพัฒนาการศึกษาระดับหมู่บ้าน หมายถึง สหพันธ์แม่บ้าน ชาวหมู่บ้าน สมาคมพ่อแม่ผู้เรียน และครูผู้สอน ที่ได้รับการแต่งตั้งจากเจ้าเมือง หรือนายอำเภอ

2. รูปแบบ หมายถึง กรอบความคิดทางด้านหลักการ วิธีการดำเนินงาน และเกณฑ์ต่างๆ ของระบบ ที่สามารถยึดถือเป็นแนวทางในการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ได้

3. การพัฒนารูปแบบ หมายถึง การสร้างรูปแบบจากการสังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อร่างรูปแบบเชิงสมมติฐานและสร้างเครื่องมือแบบสอบถาม แล้วนำไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างและตรวจสอบรูปแบบของปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการดำเนินงานของคณะพัฒนาการศึกษาระดับหมู่บ้าน สังกัดห้องการศึกษาธิการและกีฬา เมืองไซบัวทอง แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

4. การพัฒนารูปแบบการดำเนินงานที่มีประสิทธิผลของคณะพัฒนาการศึกษาระดับหมู่บ้าน หมายถึง การสร้างแบบแผนแสดงกรอบแนวคิดต่างๆ ที่เกี่ยวกับการดำเนินงานที่มีประสิทธิผล ของคณะพัฒนาการศึกษาระดับหมู่บ้าน ซึ่งประกอบด้วย

4.1 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานที่มีประสิทธิผล หมายถึง สิ่งที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานซึ่งได้จากการสังเคราะห์จากแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ด้านผู้บริหาร/ภาวะผู้นำ การพัฒนาบุคลากร ด้านสภาพทั่วไป/

สภาพแวดล้อม ด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน ตามทฤษฎีที่ได้ศึกษาระบุว่า เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานที่มีประสิทธิผล ประกอบด้วย

4.1.1 ผู้บริหารและภาวะผู้นำ หมายถึง บุคคลซึ่งดำเนินงานตำแหน่ง บริหารในสถานศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และรองผู้บริหารสถานศึกษา หรือ ดำเนินหน้าที่รองผู้บริหารสถานศึกษา

4.1.2 การพัฒนาบุคลากร หมายถึง กระบวนการสร้างเสริมบุคลากร ให้สามารถนำศักยภาพที่มีมาใช้เกิดประโยชน์ ต่อองค์การมากที่สุด เป็นการเพิ่มพูนความรู้ ความสามารถ ความชำนาญ ตลอดจนทัศนคติของบุคคลที่มีผลให้การปฏิบัติงานมี ประสิทธิภาพ มีความพร้อมสำหรับรองรับการเปลี่ยนแปลงขององค์การได้

4.1.3 ด้านสภาพทั่วไป/สภาพแวดล้อม หมายถึง สภาพการณ์นอก สถานศึกษาที่ส่งผลกระทบต่อสถานศึกษา ได้แก่ สภาพสังคมในด้านวัฒนธรรม การเมือง เศรษฐกิจวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สิ่งแวดล้อม ประชากรศาสตร์ ความมั่นคงของชาติ เป็นต้น

4.1.4 การมีส่วนร่วมของชุมชน หมายถึง ความเกี่ยวข้องของบุคคล หรือโรงเรียนทั้งในชุมชนและนอกชุมชน โรงเรียน ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับโรงเรียน สถานศึกษาอื่นหรือองค์การ ที่มีบทบาทเข้ามามีส่วนร่วมใน กิจการของโรงเรียน ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมรับฟังปัญหา ร่วมประชุม ร่วมออก ทรัพยากรเงินหรือแรง ร่วมให้คำปรึกษา ร่วมอาสาตนเองทำงานในโรงเรียน ร่วม ประเมินผล ร่วมรับผลประโยชน์ เพื่อการแก้ไขปัญหา และพัฒนาคุณภาพการศึกษา ให้ นักเรียนและโรงเรียนมีคุณภาพ

4.2 ขอบข่ายการดำเนินงานของ คณะพัฒนาการศึกษาระดับหมู่บ้าน หมายถึง โครงสร้างที่แสดงความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่างๆ ในการดำเนินงานที่มี ประสิทธิภาพ ทั้ง 6 ด้าน ประกอบด้วย

4.2.1 การบริหารจัดการกองทุนการพัฒนาการศึกษาระดับหมู่บ้าน หมายถึง ผลการดำเนินการตามนโยบายการศึกษา จะเป็นอย่างไรนั้นขึ้นกับการปฏิบัติงาน ของโรงเรียน ซึ่งเป็นผู้อำนวยการเป็นผู้มีบทบาทสำคัญที่สุดในการบริหาร และคุ้มครอง งบประมาณของโรงเรียน เพื่อให้การคุ้มครองงบประมาณมีประสิทธิภาพ และถูกต้องตาม ระเบียบ หลักการ

4.2.2 การรับประกันคุณภาพการเรียน-การสอน หมายถึง กลไก และ กระบวนการที่ใช้เพื่อรักษา และปรับปรุงคุณภาพการเรียน การสอน และการค้นคว้า

4.2.3 การเลือกวิธีการและกลยุทธ์ในการแก้ปัญหา หมายถึง การกำหนด และ การเปลี่ยนวิธีการ และกลยุทธ์ให้ออกมาในรูปแบบของการปฏิบัติด้วยการพัฒนาแผนดำเนินการ (Action Plan)

4.2.4 การบริหารจัดการความเสี่ยง และการทำงานเป็นทีม หมายถึง การวางแผนกันเป็นทีมเพื่อที่จะมองไปข้างหน้า โดยมีแบบแผนเพื่อป้องกันความล้มเหลวที่จะเกิดขึ้น

4.2.5 การรณรงค์ให้ชุมชนในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษา หมายถึง การโฆษณา ศึกษาดูงานให้ชุมชนมีความตื่นตัว และสมัครใจในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษาให้มีการขยายตัว มีคุณภาพ และสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้

4.2.6 การวางแผนพัฒนาการศึกษา หมายถึง กระบวนการวางแผน เพื่อกำหนดวิธีทางเพื่อบรรลุเป้าหมาย จุดประสงค์ และระดับคาดหวังของการศึกษาที่ตั้งไว้ ทำให้สมาชิกมีความรู้ มีคุณสมบัติ และมีความสามารถขั้นพื้นฐานในการดำรงชีวิต มีความสุข เป็นสมาชิกที่ดีของสังคม และของชาติ

4.3 กระบวนการดำเนินงานของ คณะพัฒนาการศึกษาระดับหมู่บ้าน หมายถึง การดำเนินงานตามขั้นตอนที่กำหนดไว้จนเสร็จสิ้น ทั้ง 4 กระบวนการ ประกอบด้วย 1) การแต่งตั้ง และการมีส่วนร่วม 2) การกำหนดหน้าที่และบทบาท 3) การสร้างขีดความสามารถ 4) วิธีการเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงาน

4.3.1 การแต่งตั้ง และการมีส่วนร่วมของ คณะพัฒนาการศึกษาระดับหมู่บ้าน หมายถึง การปฏิบัติตามการกำหนด และแต่งตั้งของกระทรวงศึกษาธิการ และ กิฟ้า ว่าด้วยการแต่งตั้ง และรับรอง คณะพัฒนาการศึกษาระดับหมู่บ้าน เลขที่ 2300/ สส.จต /08

4.3.2 การกำหนดหน้าที่ และบทบาท หมายถึง การสร้าง และ กำหนดภาระบทบาทหน้าที่การงานต่างๆ ความรับผิดชอบ และทิศทางในการปฏิบัติ หน้าที่ขององค์กร

4.3.3 การสร้างขีดความสามารถให้กับ คณะพัฒนาการศึกษาระดับหมู่บ้าน หมายถึง การอบรม และการริเริ่มการช่วยเหลือให้กับสมาชิก คณะพัฒนา

การศึกษาระดับหมู่บ้าน เกี่ยวกับปริมาณสิทธิ์การสร้างขีดความสามารถ และวิธีการดำเนินงานตามบทบาท หน้าที่

4.3.4 วิธีการเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงาน หมายถึง การนำกลยุทธ์ ไปปรับใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ ประสิทธิผลในการดำเนินงานของคณะ พัฒนาการศึกษาระดับหมู่บ้าน

4.4 ประสิทธิภาพในการดำเนินงาน หมายถึง ความสามารถในการบริหารจัดการ และดำเนินงาน โครงการ หรือ กิจกรรมที่เกี่ยวกับงานวิชาการและการจัดการศึกษาโดยใช้กระบวนการที่เหมาะสมส่งผลให้เกิดผลสำเร็จของงานที่ดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งการบริหารจัดการทรัพยากรทางการบริหารให้เกิดความคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด รวมทั้งสามารถบริหารจัดการด้านเวลาได้อย่างมีประสิทธิภาพ และจากการสังเคราะห์จากแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ความพึงพอใจ ความโปร่งใส ด้านการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้คุณภาพของผู้เรียน

4.4.1 ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกพอใจในการปฏิบัติงานของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในกระบวนการปฏิบัติงานและผลสำเร็จจากการปฏิบัติงานของ คณะ พัฒนาการศึกษาระดับหมู่บ้าน

4.4.2 ความโปร่งใส หมายถึง หมายถึง การทำการใดๆ ของคณะ และองค์กรที่แสดงออกถึงความชัดเจน ตรงไปตรงมา มีการเปิดเผยข้อมูลต่อสาธารณชน การประพฤติปฏิบัติ ของบุคลากรตั้งอยู่บนฐานคติของความซื่อสัตย์ สุจริตมีจิตสำนึกที่ดี ต่อหน้าที่ ทั้งนี้การกระทำใดๆ นั้นสามารถตรวจสอบ และชี้แจงได้เมื่อมีข้อสงสัย

4.4.3 ด้านการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ หมายถึง ความสามารถในการดำเนินงานของคณะ องค์กรที่เกี่ยวข้องกับโครงสร้างขององค์กร วิธีการบริหารจัดการ สภาพแวดล้อม วัฒนธรรมองค์กรและบุคคลที่จะต้องร่วมกันส่งเสริมสนับสนุน การเรียนรู้เป็นระบบ แบบองค์รวม สนับสนุนการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นจนสามารถส่งผลให้เป็น วัฒนธรรม การเรียนรู้ในโรงเรียนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของสถานศึกษาต่อไป

4.4.4 คุณภาพของผู้เรียน หมายถึง ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถ มีทักษะ ที่จำเป็นตามหลักสูตร มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์และสมรรถนะสำคัญในการศึกษาต่อ การประกอบอาชีพ ได้รับการพัฒนาอย่างรอบด้านทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณค่าและเป็นที่ต้องการของสังคม